

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1932.

Första kammaren.

Nr 50.

Lördagen den 11 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 48 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, i gällande tulltaxa skall efter taxenummer 13 intagas ett nytt taxenummer av följande lydelse:

	Tull för 100 kg kronor
Fisk:	
skarpsill (vassbuk), kryddad eller saltad:	

-----	
långa, färsktorkad . . . . . N	75: —

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att de likalydande motionerna I: 87 av herr Sundberg m. fl. och II: 122 av herr Olsson i Berg m. fl., om tull å torkad färsk långa, icke skola föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästes, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 60;

Nej — 54.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 689, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 79 ja och 83 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 139 ja och 137 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Sedan kamrarna stannat i olika beslut angående statsutskottets i utlåtande nr 105 punkten 2 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i punkten 16

under tredje huvudtiteln av innevarande års statsverksproposition gjorda framställning om anslag till upplysningsarbete för freden jämte i ämnet väckta motioner, anställdes nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av nämnda utskott i dess memorial nr 139 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med bifall till herrar J. B. Johanssons och Holmgrens m. fl. motioner I:129 och II:153 avslå såväl Kungl. Maj:ts förslag som herr Olof Olssons motion I:128, herr Lindhagens motion I:216, i vad den ej redan varit föremål för riksdagens prövning, ävensom herrar Nilssons i Malmö och Törnkvists i Karlskrona motioner I:130 och II:154, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren till *upplysningsarbete för freden* för budgetåret 1932/1933 anvisat ett extra anslag av 25,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 49;

Nej — 65.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 690, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 83 ja och 94 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 132 ja och 159 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av jordbruksutskottet i dess memorial nr 96 punkten 1 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och med avslag å motionerna I:350 och II:510 i den mån de ej sammanfalla med Kungl. Maj:ts förslag till lindring av fraktkostnader för kalk m. m. för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor att utgå enligt vissa i propositionen angivna förändrade grunder för bidrag till sådan fraktlindring, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att med bifall till motionerna I:350 och II:510 och med avslag å Kungl. Maj:ts förslag i den mån det ej sammanfaller med nämnda motioner till lindring av fraktkostnader för kalk m. m. för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 500,000 kronor att utgå enligt nu gällande grunder för bidrag till sådan fraktlindring.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 45;

Nej — 73.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 691, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 45 ja och 131 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 90 ja och 204 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av jordbruksutskottet i dess memorial nr 96 punkten 2 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må med bifall i nu förevarande del till motionerna I: 350 och II: 510 avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en statens kalkbrukslånefond, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren

dels beslutat, att en fond, benämnd statens kalkbrukslånefond, skall inrättas, från vilken lån må utlämnas till utförande av anläggning för kalkföremomsts utnyttjande i syfte att tillgodose jordbrukets kalkbehov,

dels medgivit, att lån ur sagda fond må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt förslag,

dels ock såsom kapital för statens kalkbrukslånefond anvisat för budgetåret 1932/1933 under utgifter för kapitalökning, statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 76;

Nej — 33.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 692, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 58 ja och 108 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 134 ja och 141 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 146 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, med bifall till herr Järtes motion II: 545 och herrar Möllers m. fl. och Hanssons i Stockholm m. fl. motioner I: 164 och II: 210 samt med avslag å herr Forssells motion

II: 549, de tre sistnämnda motionerna, i vad de avse maximigränsen för dyrtidstilläggen, må avslå Kungl. Maj:ts förslag beträffande sänkning av det belopp, varå dyrtidstillägg högst må utgå, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, beslutat, att det maximibelopp, å vilket dyrtidstillägg under budgetåret 1932/1933 skall utgå, fastställas för nyreglerad avlöning till 700 kronor och för oreglerad avlöning till 600 kronor i månaden.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 62;

Nej — 37.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 693, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 65 ja och 104 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 127 ja och 141 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 147 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att herrar Asplunds m. fl. samt Hages och Lövgrens i Nyborg motioner I: 267 och II: 378 ej må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren i anledning av de av herrar Asplund m. fl. och Hage och Lövgren i Nyborg väckta motionerna I: 267 och II: 378, under utgifter för kapitalökning till en andra avloppstunnel vid Porjus kraftstation, anvisat ett reservationsanslag av 150.000 kronor, att utgå av lånemedel.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 48;

Nej — 51.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 694, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 82 ja och 85 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 130 ja och 136 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Justerades protokollet för den 6 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 344, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om betalning på grund av vissa obligationer;

nr 345, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet; samt

nr 346, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 348, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län m. m.;

nr 349, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om äldre ägo gränser m. m.;

nr 362, i anledning av väckta motioner angående obligatorisk inblandning i importerad bensin av motoralkohol, framställd ur avfallslut vid sulfitecellulosatillverkning; samt

nr 363, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 45 mom. 2 i värnpliktslagen den 12 juni 1925 (nr 337).

Anmäldes och godkändes sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 354, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för stödjande av produktionen av mjölk och mejeriprodukter jämte i detta ämne och andra samma produktion berörande frågor väckta motioner.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 355, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande tillverkning av brännvin;

nr 356, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften;

nr 357, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning m. m.;

nr 358, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om fortsatt tillämpning under budgetåret 1932/1933 av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker ävensom i ämnet väckt motion;

nr 359, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift ävensom i ämnet väckta motioner;

nr 360, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt; samt

nr 366, till Konungen, i anledning av väckta motioner om tull å torkad färsk långa.

Vid föredragning av sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets memorial nr 2, angående ersättning åt utskottets sekreterare m. fl., bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets memorial nr 12, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande sammansatt andra lag- och jordbruksutskotts utlåtande nr 8 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ekklesiastik boställsordning m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Vad utskottet i detta memorial hemställt bifölls för såvitt det angick första kammaren.

Vid föredragning av sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets memorial nr 13, angående ersättning åt utskottets tjänstemän m. fl., bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs bankoutskottets utlåtanden:

nr 71, i anledning av väckt motion angående åtgärder för lindrande av jordbrukets kreditvärigheter, i vad den avser viss ändring i lagen om sparbanker m. m.; och

nr 72, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om inrättande vid riksbankens avdelningskontor i Malmö av en ny kamrerstjänst i 24:e lönegraden.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Anmäldes sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 361, till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ekklesiastik boställsordning m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i memorial nr 12 bifölles även av andra kammaren.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 142, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 52, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt de för religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anställda präster;

nr 143, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 231, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vissa statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning; samt

nr 144, i anledning av Kungl. Maj:ts dels i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 270, dels ock i propositionen nr 262, angående

dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933, gjorda framställningar angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter; ävensom

bankoutskottets utlåtande och memorial:

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933 jämte i ämnet väckta motioner, i vad angår pensions- och indragningsstaterna; samt

nr 74, angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid riksdagens verk, pensionerade f. d. befattningshavare hos riksdagen eller vid dess verk samt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare hos riksdagen eller vid dess verk.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.40 f. m.

In fidem

G. H. Berggren.

Måndagen den 13 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollen för den 7 innevarande månad.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 324, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkten 25 av elfte huvudtiteln gjorda framställning angående anslaget till allmänna indragningsstaten;

nr 364, i anledning av dels riksdagens revisorers uttalande angående åtgärder för reglering av konkurrensförhållandet mellan järnvägs- och automobiltrafiken, dels ock i ämnet väckta motioner m. m.; samt

nr 365, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående provisoriskt dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, i vad angår pensions- och indragningsstaterna.

Anmälades och godkändes sammansatta första lag- och jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 367, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för lindrande av jordbrukets kreditvärigheter, dels ock vissa i ämnet väckta motioner; samt

nr 368, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 149, i vad den avser utlämnande av stödlån åt egnahemslantagare, jämte i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 374, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, gjorda framställning om anslag till tryckningskostnader;

nr 375, i anledning av väckta motioner angående skogsbygdens arbetslöshets- och försörjningsproblem;

nr 376, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1932/1933 för viss personal inom den civila statsförvaltningen i vad rör jordbruksärenden;

nr 377, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst i vad rör jordbruksärenden;

nr 378, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställning angående ordinarie anslaget till departementschefen;

nr 380, angående reglering av utgifterna för kapitalökning för budgetåret 1932/1933 i vad angår jordbruksärenden; och

nr 381, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lindring av fraktkostnader för kalk samt inrättande av en kalkbrukslänefond jämte i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 104, rörande förslag till ändrad lydelse av §§ 81 och 82 regeringsformen, §§ 34, 36—41, 44, 52, 54, 55, 60, 79 och 80 riksdagsordningen samt 2 § 4:0 tryckfrihetsförordningen;

nr 105, rörande viss ändring i lagen om enskilda vägar;

nr 106, rörande förslag till lag om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende m. m.;

nr 107, rörande förordning angående utsträckt tillämpning av vissa bestämmelser i § 13 av ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22) m. m.;

nr 108, rörande förordning om ändrad lydelse av § 1 i förordningen den 22 juni 1911 (nr 71 s. 1) angående biografföreställningar;

nr 109, rörande meddelande av vissa bestämmelser i avseende å försäljning m. m. av patentskyddat föremål eller förfaringsätt;

nr 110, rörande förslag till ändrad lydelse av §§ 14, 15, 17—22, 27 och 28 riksdagsordningen samt till lag om ändring i visa delar av lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen;

nr 111, rörande lag angående ändrad lydelse av 26 § lagen om sparbanker;

nr 112, rörande lag om ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket;

nr 113, rörande lag om skyldighet i vissa fall att tillhandahålla förnödenheter m. m. för ordningsmaktens behov;

nr 114, rörande förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.;

nr 115, rörande val av fjärdingsmän;

nr 116, rörande anslag till polisväsendet i riket m. m.;

nr 117, rörande godkännande av ett avtal mellan Sverige och Danmark för undvikande av dubbelbeskattning beträffande direkta skatter;

nr 118, rörande användande av riksbankens vinst för år 1931;

nr 119, rörande förslag till kungörelse angående tillämpning för riket i dess helhet av vissa bestämmelser i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 (nr 22) m. m.;

nr 120, rörande vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete;

nr 121, rörande förslag till ändrad lydelse av § 72 regeringsformen och § 73 riksdagsordningen;

nr 122, rörande lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension;

nr 123, rörande lag om ändrad lydelse av 11 kap. 3, 6 och 95 §§ vattenlagen; samt

nr 124, rörande förordning om ändrad lydelse av 2 § i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker m. m.

Föredrogos statsutskottets utlåtanden:

nr 142, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 52, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt de för religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anställda präster;

nr 143, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 231, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vissa statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning; samt

nr 144, i anledning av Kungl. Maj:ts dels i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 270, dels ock i proposition nr 262, angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933, gjorda framställningar angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos bankoutskottets utlåtande och memorial:

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933 jämte i ämnet väckta motioner, i vad angår pensions- och indragningsstaterna; samt

nr 74, angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid riksdagens verk, pensionerade f. d. befattningshavare hos riksdagen eller vid dess verk samt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare hos riksdagen eller vid dess verk.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 267, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad m. m.

Anmälades och bordlades:

bevillningsutskottets betänkande nr 58, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1932/1933, m. m.;

första lagutskottets utlåtande nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1932/1933 åt dels kyrkoherdar och komminister i nyreglerade pastorat samt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner;

sammansatta första lag- och jordbruksutskottets memorial nr 14, angående ersättning åt sammansatta första lag- och jordbruksutskottets sekreterare m. fl.; samt

jordbruksutskottets utlåtande nr 102, i anledning av vissa av Kungl. Maj:ts gjorda framställningar om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933 jämte i ämnet väckta motioner, allt i vad rör jordbruksärenden.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.12 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 14 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 2 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 3 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

nr 4 B, angående regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet;

nr 5 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 6 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet;

nr 7 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

nr 8 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet;

nr 10 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet;

nr 309, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till oförutsedda utgifter i allmänhet;

nr 347, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för ordinarie statsanställd lärare att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring jämte en i ämnet väckt motion;

nr 350, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933;

nr 351, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning» framställda förslag om nedskrivning av det i statens produktiva fonder nedlagda lånemedelskapitalet m. m.;

nr 352, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel till täckande av viss statens järnvägars fordran hos Loussavaara—Kiirunavaara aktiebolag;

nr 353, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av folk- och småskoleseminarierna jämte i ämnet väckta motioner;

nr 370, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under tredje huvudtiteln gjorda framställningar;

nr 371, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 52, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt de för religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anställda präster;

nr 372, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 231, gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vissa statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning;

nr 373, i anledning av Kungl. Maj:ts dels i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 270, dels ock i proposition nr 262, angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933, gjorda framställningar angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter; samt

nr 379, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för en andra tilloppstunnel vid Porjus kraftstation jämte två i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 11 B, angående regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; samt

nr 383, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933, i vad angår pensions- och indragningsstaterna.

Herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet **Stadener**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Ekman's interpellation angående den kommunistiska propagandan i folkskolorna, erhöll ordet och yttrade: Herr talman! Med kammarens tillstånd har herr K. J. Ekman till mig framställt följande frågor:

»1:o. Har herr statsrådet uppmärksammat den kommunistiska propaganda, som i olika former söker tränga in på folkskolans område?

2:o. Anser herr statsrådet nu gällande stadganden i olika författningar tillräckliga för ett verksamt bekämpande av denna propaganda, såvitt den berör folkskolan, eller är i annat fall herr statsrådet villig medverka till åstadkommandet av nya effektiva bestämmelser härutinnan?»

Till stöd för sitt påstående om nämnda propagandas försök att i olika former tränga in på folkskolans område har interpellanten åberopat förnämligast två under senaste tiden inträffade händelser. Båda hava tilldragit sig i Norrland. Angående dessa ganska uppscendeväckande händelser vill jag, med fullständigande av interpellantens uppgifter, anföra följande.

I ett större skoldistrikt anmälde sistlidne januari ett antal personer för vederbörande lokala skolmyndighet, att en därstädes anställd folkskollärare genom agitation i byarna och på annat sätt gjort sig känd såsom kristendomsfientlig. Man anförde bland annat, att han offentligen betecknade de religiösa utsagor,

*Ang.
den kommu-
nistiska pro-
pagandan i
folkskolorna.*

Ang.
den kommun-
istiska pro-
pagandan i
folkskolorna.

(Forts.)

som inginge i skolans undervisning, såsom »naiva trollkonster» och såsom »gamla barbariska beduinsagor». Folkskolstyrelsens undervisningsnämnd tillsatte en undersökningskommitté med uppdrag att vid sammanträde med läraren och barnens målsmän utreda orsaken till den misstämning mot skolan, som vore rådande i orten. Detta sammanträde ägde rum den 7 februari innevarande år. Kommittén sammanfattade resultatet av undersökningen sålunda: »Misstämningen har sin grund

1. i lärarens enligt många föräldrars mening alltför intensiva agitationsverksamhet för kommunismen genom ofta återkommande agitationsresor, tidnings-skriverier och uttalanden i övrigt;

2. i misstro mot hans kristendomsundervisning med hänsyn till gjorda uttalanden;

3. i uppfattningen om att han är källan till de stridigheter, den oro och den uppjagade sinnesstämning, vilka allt sedan hans ankomst till byn synas framträda i ökad utsträckning, då däremot frid och samförstånd alltid varit rådande i byn under tidigare lärares tid.»

I skrivelse av den 20 februari detta år hava därpå 23 personer hos skoldistriktets folkskolstyrelse begärt, att varning enligt § 32 folkskolestadgan måtte tilldelas ifrågavarande lärare. Ärendet är ännu under behandling hos folkskolstyrelsen.

I ett annat skoldistrikt hade redan den 11 november 1928 föräldrar och målsmän inom en skolrote på möte beslutat att tillgripa skolstrejk, och hade i anledning härav skolrådet den 21 i samma månad hållit sammanträde å ort och ställe med lärare och målsmän. De sistnämnda förklarade, sedan förhandlingarna avslutats och fråga framstälts, huruvida de ville upphöra med skolstrejken, med 20 röster mot 5 att de ämnade fortsätta densamma. Skolrådet sammanträdde omedelbart och beslöt enhälligt dels att giva målsmännen sådan allvarlig föreställning och varning, som omtalas i § 51 folkskolestadgan, dels att, då läraren på grund av vad som under anförandena framkommit torde få anses hava »brustit i full objektivitet i vad det gäller kristendomsundervisningen, giva honom en admonition att han måtte bättre än dittills tillse, att anledningarna till missnöje härutinnan från hans sida bliva undanröjda». Läraren har sedan dess endast haft ett fåtal barn att undervisa. Den nyss avslutade vårterminen 1932 hava lärjungarna i hans skola endast varit tre. Målsmännen inrättade med avsevärd kostnad enskild skola, som pågick ett par år, till dess målsmännen övergingo till skolinackordering av sina barn i andra skolrotar. Från 20 familjer med barn eller fosterbarn samt från 6 andra personer erhöll jag hösten 1931 en den 29 januari 1931 daterad skrivelse, däri man begärde utlåtande, huruvida icke läraren borde omedelbart skiljas från sin anställning som lärare. Som orsak angavs att han fullständigt saknade den takt, som måste fordras av en person i hans ställning. Man hänvisade i detta hänseende bland annat till hans uppträdande på ordinarie kyrkostämma i oktober 1930. Enligt styrkt utdrag ur protokoll vid sagda kyrkostämma yttrade läraren om bibeln att den vore »propagandalitteratur i fördumningsarbetet bland arbetarna», varjämte han ville »rekommendera Marx' litteratur och annan kommunistisk litteratur som likvärdig med bibeln». Ett stort antal yttranden av likartat innehåll, fällda av honom offentligt och styrkta genom protokoll eller införda i tidningspressen och försedda med hans utsatta författarnamn, hava kommit mig tillhanda. Sålunda uttalade ifrågavarande folkskollärare på kyrkostämma i oktober 1931 enligt det justerade protokollet bland annat: »genom mycket arbete bland folket skulle kommunisterna så småningom få bukt med både religionen och det kapitalistiska samhället; att på den vägen vinna ändring i riksdagen går ju inte, men 'vi ha väl kulsprutor'». Det är mig vidare bekant, att nu åsyftade folkskollärare den 2 februari detta år tilldelats varning. Såsom

skäl för varningen anfördes, att han av samvetsskäl vägrat hålla morgonbön i skolan. Varningen har överklagats av läraren, som under målets behandling gjort gällande bland annat, att sagda påstående angående morgonbönen i skolan icke vore styrkt. Ärendet är ännu icke avgjort av regeringsrätten, dit det omsider kommit.

Ang.
den kommunistiska propagandan i folkskolorna.
(Forts.)

Efter denna redogörelse för förloppet i de tvenne av interpellanten åberopade fallen övergår jag till besvarande av de frågor, som interpellanten framställt.

På frågan, om jag bemärkt, att den omhandlade propagandan söker intränga på folkskolans område, torde det av mig nu anförda utgöra ett ganska ingående svar. Jag har dessutom redan sistlidna höst gjort mig på nära håll underrättad om vissa detaljer utöver vad jag nu anført.

Frågan, om gällande stadganden äro tillräckliga för att verksamt bekämpa sagda propaganda, såvitt den berör folkskolan, synes mig böra besvaras jakande. Kommer den pågående rättsliga behandlingen av de anhängiggjorda målen att styrka, att nämnda propaganda bedrivits i skolan, så anvisa gällande författningar, huru förfaras skall för åstadkommande av rättelse. Lärare, som i skolan driver kristendomsfientlig propaganda, gör sig skyldig till fel i tjänsten, som avses i § 32 folkskolestadgan. I detta sammanhang bör erinras om undervisningsplanens bestämmelse angående kristendomsundervisningens mål samt om undervisningsplanens anvisningar till läraren, huru han bör förhålla sig vid sin undervisning i detta ämne. Dessa föreskrifter gälla närmast undervisningen i ämnet kristendomskunskap, men de äro givetvis normerande för läraren i allt hans arbete i skolan.

Sedan jag härmed besvarat interpellantens framställda frågor, vill jag till vad som förekommit foga ett par reflexioner.

Jag vill först uttala min oförställda förvåning över att någon tager anställning som lärare vid folkskolan eller fortsätter att innehava sådan anställning, fastän han befinner sig i klart fattad och uttalad motsatsställning till vad som enligt gällande författning skall inläras i skolan. Det måste då vara honom i högsta grad motbjudande att fullgöra sin undervisningsplikt. Varje dag i skolarbetet måste vara honom en plåga och framkalla hos honom känslan av moralisk oredlighet. Huru en lärare i denna tragiska situation kan år efter år fortsätta sitt skolarbete utan inre sönderslitenhet och utan förlust av självaktning, är mig en gåta. Huruvida han kan med framgång göra anspråk på andras aktning, torde vara en fråga, på vilken olika svar komma att givas.

Jag vill i detta sammanhang slutligen uttala, att de svåra slitningar mellan barnens målsmän och deras lärare, som i nu påtalade fall och i vissa andra skol-distrikt uppkommit, samt vilka flestades lett till s. k. skolstrejk, måste, därest de icke inom rimlig tid avvecklas, leda till åtgärder från det allmännas sida. Jag är icke nu beredd att avgöra, av vilken art dessa åtgärder böra bliva. Men det förtjänar omnämnas, att i ett av våra grannländer föreligger sedan någon tid lag av innehåll att, när efter omständlig och officiell undersökning anses fastslaget, att resultatet av skolans verksamhet väsentligen omintetgöres till följd av djupgående missförhållanden i lärares ställning såsom lärare, må mot förtidspensionering avsked från lärartjänsten kunna såsom yttersta utväg tillgripas. Jag hyser emellertid för min del den tillförsikt till omdömet och besinningen hos såväl målsmän som lärare att nämnda slitningar må kunna hos oss avvecklas på ett mjukare och för samtliga mera tillfredsställande sätt.

Herr Ekman: Jag ber att få tacka för svaret. Herr statsrådets uttalanden därom, att kommunistisk propaganda i skolan icke är förenlig med lärarens ställning och att — därest i följd därav uppkomna slitningar icke kunna avvecklas — ett ingripande från det allmännas sida måste ske, skola helt visst

Ang.
den kommunistiska propagandan i folkskolorna.

(Forts.)

hälsas med tillfredsställelse av de många i vårt land, som med bekymmer se denna propaganda bland barnen.

Den vinsten av interpellationen ber jag få inregistrera, att opinionen mot den fördärfvliga antireligiösa propagandan bland barnen genom herr statsrådets uttalanden fått ett betydande stöd. Men det förefaller mig, som om statsrådet skulle kunnat gå ännu något steg längre. Politiken »vänta och se» kan här bliva ödesdiger.

Den kommunistiska propagandan tränger barnen in på livet på tre sätt: dels genom lärarens förhållande i skolan, särskilt vid undervisningen i kristendomsämnet; dels genom lärarens förhållande utom skolan, i hans allmänna inställning till den kristna tro han är satt att undervisa barnen uti; dels slutligen genom hela den kommunistiska rörelsens strävan att få ett grepp över barnen genom deras indragande i den mot samhället och kristendomen riktade s. k. pionjärrörelsen — som jag också i min interpellation berört — och genom barnens medverkan i de klasskampspolitiska demonstrationstågen.

Beträffande lärarens förhållande i skolan kan jag fatta mig kort. Herr statsrådet har uttalat, att gällande disciplinstadganden giva tillräckliga vapen däremot. Och jag instämmer däri, blott man tillser, att dessa vapen också bliva vid behov använda.

Vidkommande lärarens förhållande utom skolan innehåller 29 § folkskolestadgan följande bestämmelse: »Läraren bör i allt sitt förhållande så inom som utom skolan giva sina lärjungar ett gott föredöme samt med flit och trohet fullgöra sina åligganden.» En lärare, som utom skolan på det grövsta sätt neddrager och förhånar samt stämplar såsom lögn och hyckleri den kristna tro, vari han i skolan undervisar barnen, giver i sitt förhållande barnen icke ett gott, utan ett dåligt och förkastligt föredöme. Men det är mycket tivelaktigt, huruvida det uppenbara brott mot folkskolestadgans föreskrifter, som en sådan lärare gör sig skyldig till, också faller in under dess disciplinbestämmelser. Dessa innehålla (§ 32 mom. 1), att om skolrådet (resp. skolstyrelsen) finner giltig anledning till anmärkning mot läraren på grund av fel eller försummelse i tjänsten eller på grund av lärarens vandel, skall den felande tilldelas skriftlig föreställning och varning, vilken sedermera kan följas av suspension eller avsättning. Med »lärarens vandel» torde här avses endast hans »leverne» i sedligt hänseende.

Till jämförelse kan nämnas, att beträffande präst gäller en långt vidsträcktare ansvarighet för hans förhållande utom tjänsten. I lagen om straff för ämbetsbrott av präst, § 9, stadgas nämligen: »Inlåter sig präst i hantering eller köpslagan, som icke anstår hans ämbete . . . eller ligger han genom eget förvållande i kiv och osämja med ämbetsbröder eller åhörare, eller åstadkommer han eljest uppenbar förargelse genom sitt leverne eller någon sin gärning . . . dömes till varning, mistning av ämbetet på viss tid eller avsättning.» Det synes ej vara för mycket begärt, om även den, som har den utomordentligt viktiga uppgiften att fostra barnen i folkskolan, åläggas en likartad förpliktelse att icke blott iakttaga ett anständigt leverne utan också i övrigt uppträda så, att han icke förspiller förtroendet såsom barnalärare. Det erfordras endast en helt ringa ändring i folkskolestadgans § 32 mom. 1, vilket lagrum jag föreställer mig skulle kunna erhålla ungefär följande lydelse: »Finner skolrådet giltig anledning till anmärkning mot (ordinarie) folkskollärare på grund av fel eller försummelse i tjänsten eller på grund av lärarens vandel eller eljest på grund av något hans förhållande, som ej anstår honom såsom lärare, har skolrådet att tilldelas den felande skriftlig i skolrådets protokoll intagen föreställning och varning» etc. Hela förändringen består däruti, att uti paragrafen efter ordet »vandel» inskjutas orden: »eller eljest på grund av något hans förhållande, som ej anstår honom såsom lärare.» Detta tillägg

kan Kungl. Maj:t — på grund av sin administrativa lagstiftningsmakt — på egen hand besluta, och förändringen är sålunda lätt gjord. Jag tror mig veta, att man från ansvarigt skolmannahåll gärna skulle se, om en sådan av tidsläget motiverad måttfull utvidgning av disciplinföreskrifterna i folkskolestadgan kunde komma till stånd.

Jag har i min interpellation även berört barnens deltagande i den kommunistiska pionjärrörelsen. Denna »pionjärrörelse» bland barnen torde redan hava en betydande omfattning i vårt land. Den är starkt kristendomsfientlig. Vilka frukter denna rörelse skall bära, om den får fritt utveckla sig, är lätt att inse. Religionshat och klasshat inympas hos de unga. Det synes vara en skolans och samhällets plikt att i möjligaste mån skydda barnen för dylika nedrivande inflytelser. Nog borde väl från skolans sida något kunna göras i syfte att avhålla barnen från deltagande i denna rörelse. Det synes mig, som skulle frågan lämpligen kunna upptagas vid de i skolstadgan föreskrivna föräldramötena och därvid en enträgen maning riktas till barnens målsmän att noga överväga det ansvar de ådraga sig, om de tillåta barnen att ingå i pionjärsammanslutningarna.

Men om man i fråga om barnens privata anslutning till pionjärrörelsen kanske icke kan för närvarande komma så synnerligen långt, bör man dock kunna både från skolans och från samhällets sida mera effektivt ingripa, när det gäller barnens offentliga framträdande i klasskampsrörelsen och gudlöshetspropagandan. Barn i skolåldern böra enligt min mening helt förbjudas att delta i klasspolitiska demonstrationer. På de platser, där polismyndighetens tillstånd till demonstrationerna erfordras, bör polismyndigheten kunna uppställa det villkor, att barn i skolåldern icke få delta i demonstrationen. Och på alla orter bör skolan kunna uppställa ett liknande förbud. Vid de högre läroverken t. ex. förekomma ju förbud för eleverna mot tobaksrökning ute på gator och offentliga platser, mot kortspel och andra spel om penningar, mot besök på krogar och värdshus m. m. På samma sätt borde förbud kunna meddelas folkskolans barn mot deltagande i offentliga demonstrationer, anordnade i klasskampens eller gudlöshetens tjänst. En och annan behjärtad lärare gör vad han kan. Från den senaste demonstrationen i Byske berättas ett sådant fall. Demonstranterna, vilka till övervägande del utgjordes av kommunistiska element, samlades vid skolhuset i Furuögrund, där lektion pågick. En man ur tåget sändes in för att uppmana skolbarnen att ansluta sig till demonstrationen. Läraren förklarade emellertid, att han ej tillät barnen att medfölja. De stannade också kvar i skolan. Det är icke säkert, att en annan lärare skulle ha visat sig rakryggad på samma sätt. Det skulle säkerligen för lärarekåren vara ett gott stöd, om i en eller annan form förbud mot barnens deltagande i dylika demonstrationer kunde åstadkommas. Ett uttalande från statsrådsbänken i sådan riktning skulle vara synnerligen värdefullt.

Att för närvarande barn i skolåldern i stor utsträckning deltaga i dylika demonstrationer är tyvärr ett faktum. Från sistlidne 1 maj föreligga en mängd vittnesbörd härom. I Svenska Dagbladet för den 2 maj berättas: »Kommunisterna hade förmöten lite här och var i staden, Sillénarna på Östermalms-torg. Vid sidan av några äldre damer marscherade också en flock späda barn, utstötande de partirituella förbannelserna över 'tjuvsamhället'. En 10-årig flicka uppträdde även och utlade med späd stämma det pionjärska evangeliet.» Socialdemokraten skrev: »Det Sillénska tåget bestod till större delen av barn och halvstora pojkar.» Arbetaren (syndikalisternas tidning) berättade: »I leden såg man grupper av ynglingar, klädda i blå blusar eller kakhirockar med skärp. En grupp pionjärer saknades ej heller.» En fotografisk bild från demonstrationerna i Stockholm visar ett långt tåg av demonstrerande skolbarn, företrädna av ett standar med inskriften: »Vi kräva fri mat och fria

*Ang.
den kommu-
nistiska pro-
pagandan i
folkskolorna.*
(Forts.)

*Ang.
den kommunistiska propa-
gandan i
folkskolorna.*

(Forts.)

kläder åt alla barn till strejkande och arbetslösa.» Även från andra orter berättas om dylika barndemonstrationer. En bild från Ådalen 1 maj visar en grupp barn i skolåldern, företrädd av åtskilliga standar med inskriptioner. Jag har här bilder av sådana barndemonstrationer.

Man kan helt instämma i Dagens Nyheters yttrande: »Sådana osmakligheter borde avstyras.» I Tyskland, som är långt radikalare än vårt land, har den 4 sistlidne maj utfärdats ett regeringsdekret, riktat mot de kommunistiska gudlöshetsorganisationerna. Genom detta dekret upplösas och förbjudas de proletära fritänkarnas international, som haft sitt säte i Berlin, samt de därtill anslutna föreningarna »Tysklands proletära fritänkares förbund», »Den proletära fritänkareungdomen», »Fritänkarpionjärerna» samt »De proletära fritänkarnas kvinnokommission». Hos oss verka i samma syfte som de nämnda föreningarna åtskilliga kommunistiska organisationer och särskilt pionjärsammanslutningarna bland barnen. Organet för den kommunistiska antireligiösa propagandan är tidningen »Den gudlöse» — troligen mindre känd i justitiedepartementet, eftersom något åtal emot den icke avhört, men eljest mycket känd och spridd. Vartenda nummer är fullt av de*grövsta händelser. Där drives en intensiv propaganda mot allt vad religion heter. Jag har skaffat mig tre nummer av tidningen för i år. I ett av numren läses: »Rädda barnen ur prästernas klor. Låt ej edra barn konfirmeras. Drag dem i tid bort från religionens inflytande. Sänd dem till pionjäravdelningarna.» I ett annat nummer av samma tidning heter det: »I förbindelse med vår kamp för arbetarnas ekonomiska och politiska intressen måste avslöjandet av religionshumbugen ske.»

Men den antireligiösa propagandan bland barnen bedrives även på annat sätt. På tryckeribolaget »Frams» förlag finnes utgiven en liten sångbok, kallad »Folkets sånger», samlade och utgivna av Nils Flyg. Bland medarbetarna befinner sig också en ärad ledamot av denna kammare. Boken har utkommit i flera upplagor. En avdelning innehåller barnsånger och däribland »Pionjärernas sång». Jag citerar därur:

»Nu ekar lätta fötters tramp mot gatans nötta sten.
.....

Vi vill härda oss för kampen redan nu i unga år;
är det unga gardet redo, då är segern säkert vår.
Ni matat oss med sagor om en gud, som aldrig fanns,
om krönta nollors segrar, vilka ändock aldrig vanns.
Gå själva ut och vifta med er fana gul och blå,
behåll er himmels härlighet, vi klarar oss ändå»
o. s. v.

Denna sång är säkerligen typisk för andan bland pionjärerna och de till pionjäravdelningarna anslutna folkskolebarnen.

Av det sagda framgår, att den kommunistiska propagandan bland barnen är ett faktum, som icke kan förnekas. Dess förnämsta härd är pionjärrörelsen, vilken visserligen verkar utanför skolan men dock framför allt söker sina anhängare bland barnen i skolan och på mångfaldigt sätt innästlar sig i denna. Från lärarepersonalens sida torde inom skolan ännu endast i enstaka fall förekomma kommunistisk propaganda. Men det är dock ett faktum, att sådan agitation förekommer i samband med kristendomsundervisningen. Det är svårt att härutinnan förebriaga juridiskt bindande bevis, ty barnen anses inte vittnesgilla. Men man kan icke alldeles bortse från deras vittnesbörd. Vid en allvarlig räfst med läraren torde i alla fall sanningen komma i dagen.

Vad den kommunistiska propagandan utanför skolan beträffar, så tager sig

densamma emellanåt synnerligen motbjudande uttryck. I Norrbottens-Kuriren för den 30 april 1932 berättas, att en lördag eftermiddag på kyrkplatsen i en Norrlandssocken bland konfirmanderna spreds ett antireligiöst flygblad, vari konfirmanderna uppmanades att bryta med konfirmationsundervisningen och i stället söka inträde i de kommunistiska ungdomscellerna. Jag har detta upprop här, men jag vill inte läsa upp det i kammaren. Det är hädiskt. I en annan Norrlandssocken nere vid kusten spreds i slutet av april ett maskinskrivet flygblad i stora mängder bland folkskolebarnen i socknen. Barnen uppmanades däri att sluta upp vid söndagens arbetardemonstration (den 1 maj) tillsammans med sina skolkamrater pionjärerna. Uppropet börjar så: »Kamrater! Edra äldre kamrater tänka icke stillatigande tillåta detta skändliga brott mot arbetarklassen.» Och slutar med orden: »Arbetarebarn! Organiserar er i pionjärvadningen Skäran!» Tidningen tillägger: »Och sådant kunna statsmakterna tillåta!» Av en insänd artikel i Norrbottens-Kuriren för den 31 maj 1932 framgår, att på en mängd ställen kommunistiska folkskollärare äro verksamma, och det ha vi ju också belägg för genom vad vi hört från statsrådsbänken.

Ang.
den kommunistiska
propagandan i
folkskolorna.
(Forts.)

Jag vill sammanfatta min ståndpunkt till frågan sålunda:

Vad beträffar den kommunistiska propaganda, som i samband med kristendomsundervisningen kan förekomma i skolan, synes lämpligt, att skolmyndigheterna uppmanas att — så snart sådant kan misstänkas — med uppmärksamhet följa undervisningen och, om skäl därtill förefinnas, ingripa med den disciplinära makt folkskolestadgan giver befogenhet till.

Beträffande en kommunistiskt sinnad lärares förhållande utom skolan bör kunna fordras, att han icke framträder med eller driver propaganda för sina mot samhälle och religion riktade meningar på sådant sätt, att han därigenom väcker allmän förargelse eller förspiller förtroendet såsom barnalärare. I enlighet härmed bör i folkskolestadgans 32 § såsom föremål för disciplinärt ingripande upptagas ej blott fel och försummelse i tjänsten och anstötlig vandring, utan även sådant lärares förhållande i övrigt, som ej anstår honom såsom barnalärare.

Vad slutligen angår barnens indragande i den kommunistiska pionjärrörelsen och i de offentliga klasskampspolitiska demonstrationerna, så synas två, kanske icke så alldeles verkningsslösa åtgärder böra vidtagas, nämligen dels från skolmyndigheternas sida en uppmaning till folkskolans lärarepersonal att på lämpligt sätt söka avhålla barnen från deltagande i dylika sammanslutningar och demonstrationer, och dels från ordningsmaktens sida förbud mot deltagande av barn i skolåldern i demonstrationer av ifrågavarande slag.

Herr Björck, Wilhelm: Herr talman! Jag skall genast från början deklarerar, att jag inte alls kan tävla med den ärade interpellanten i sakkunskap på det område det här gäller. I olikhet med honom har jag inte bedrivit några specialstudier, varken beträffande förhållandena i vårt eget land eller långt mindre i vad som rör sig i detta avseende utanför detta rikes gränser. Men jag kan omöjligen låta detta tillfälle gå förbi utan att inlägga en mycket bestämd gensaga mot åtskilliga av de synpunkter, som herr Ekman gjorde gällande i detta sammanhang. Jag lämnar sålunda alldeles de konkreta fallen å sido, och yttrar mig uteslutande om den *principfråga*, som herr Ekman velat i en handvändning lösa.

Den måttfullhet, som präglade herr statsrådets svar på herr Ekmans interpellation, synes mig inte nödvändig göra någon uttrycklig varning för ett beträdande av de vägar, som den ärade interpellanten sökte locka ecklesiastikministern in på. Men i protokollet bör icke desto mindre finnas ett klart av-

Ang.
den kommunistiska propa-
gandan i
folkskolorna.

(Forts.)

ståndstagande från herr Ekman plan att kringskära den enskilde lärarens yttrandefrihet *utom* skolan genom att införa en kautschukbestämmelse, som tydligen skulle kunna utnyttjas gentemot varje lärare med en annan åskådning än den, som samhällsmaktens representanter inom en viss ort hade. På annat sätt kan jag omöjligen tolka detta av herr Ekman ifrågasatta tillägg till folkskolestadgan »eller eljest på grund av något hans förhållande». Det är en typisk kautschukbestämmelse, i vilken kan inläggas ungefär vad som helst, och det hjälper föga, att herr Ekman säger, att den ändringen är »lätt gjord».

Skulle den situationen inträffa — vilken jag hoppas, att jag får beteckna med vad som i den latinska grammatikan kallades det tredje hypotetiska fallet — nämligen att herr Ekman skulle i framtiden bekläda ecklesiastikministerposten i vårt land, så tror jag att även han skulle betänka sig ganska länge, innan han på administrativ väg ginge att införa en bestämmelse, som de facto innebär, att en lärare skulle kunna avsättas på grund av sina åsikter i politiska eller religiösa ting. Och detta måhända redan därför, att det naturligtvis inte är något hinder att utsträcka begreppet »samhällsfarlighet» åtskilliga streck till höger om den kommunistiska meningsriktning, som herr Ekman i detta sammanhang närmast siktade på. Förvisso bör man betänka sig mycket väl, innan man överhuvud taget inlåter sig på att kriminalisera åsikter såsom medborgare!

När det nu resoneras om detta, så finns det för övrigt all anledning att erinra om, att bland dessa andliga farsoter, som grassera i vår tid, befinner sig inte bara kommunismen. Gå vi till vindrosens motsatta punkt, så ha vi där något som heter fascismen och jag har mig bekant, att på åtskilliga håll inom vår skolvärld bedrivs en mer eller mindre förtäckt fascistisk eller halvfascistisk propaganda, som enligt min och mångas uppfattning är ytterligt betänkelig ur allmänna synpunkter. När herr Ekman så starkt bryter staven över pionjärrörelsen, så hade objektiviteten bort mana honom till ett lika starkt fördömande av det skolpojknarnas vapenskrammel, som går i fascismens spår. Vi ha alltså som ett motstycke till den kommunistiska pionjärrörelsen mer eller mindre fascistiskt anstuckna ungdomliga vapenlekar, som nuvarande statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet på ett lofvärt sätt tagit avstånd ifrån i samband med en annan interpellation. Om herr Ekman här proklamerar, att den kommunistiska propagandan bland barnen är ett faktum, som inte kan förnekas, så står gentemot denna sats en fullkomligt lika sann sats, att vapenskrammelspropagandan bland barnen i många skolor också är ett faktum, som inte kan förnekas.

Nu har jag den uppfattningen, att, åtminstone så långt min erfarenhet sträcker sig, den kommunistiska propagandan i de former, som här med all rätt väckt interpellantens indignation, förekommer i sådana spridda undantagsfall, att den icke rättfärdigar några lagstiftningsåtgärder från det allmännas sida till förhindrande därav. Gällande författningar äro härvid, såsom ecklesiastikministern påvisat, tillfyllest. Men tyvärr är det, såvitt jag känner, inte lika lyckligt ställt med den motsatta ytterligheten. Den har säkerligen en långt vidsträcktare omfattning *inom* skolan.

Det finns ingen som helst anledning, herr talman, att tillråda regeringsmaktens representanter att starta något slags pedagogisk Lapporörelse. Framför allt skulle jag alldeles bestämt vilja bestrida klokheten och riktigheten uti att samhällets reaktion gentemot extrema uttryck för vissa åskådningar utmynnar i en lagstiftning, som innebär ett klart och otvetydigt kränkande av den tanke- och yttrandefrihet för enskilda medborgare, även lärare, som vi ha grundlagsfäst i vårt land.

Vid punktvis skedd föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 58, angående beräkning av bevilningarna för budgetåret 1932/1933, m. m., bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Vid föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1932/1933 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid föredragning av sammansatta första lag- och jordbruksutskottets memorial nr 14, angående ersättning åt sammansatta första lag- och jordbruksutskottets sekreterare m. fl., bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Vid föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 102, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933 jämte i ämnet väckta motioner, allt i vad rör jordbruksärenden, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälde bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 382, till Konungen angående beräkning av bevilningarna för budgetåret 1932/1933, m. m.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att jämväl andra kammaren bifölle vad utskottet hemställt i sitt betänkande nr 58.

Anmälde jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 384, till Konungen i anledning av vissa av Kungl. Maj:t gjorda framställningar om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1932/1933 i vad rör jordbruksärenden.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att jämväl andra kammaren bifölle vad utskottet hemställt i sitt utlåtande nr 102.

Justerades protokollsutdrag för denna dag samt protokollen för den 8 innevarande månad.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 3.49 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
